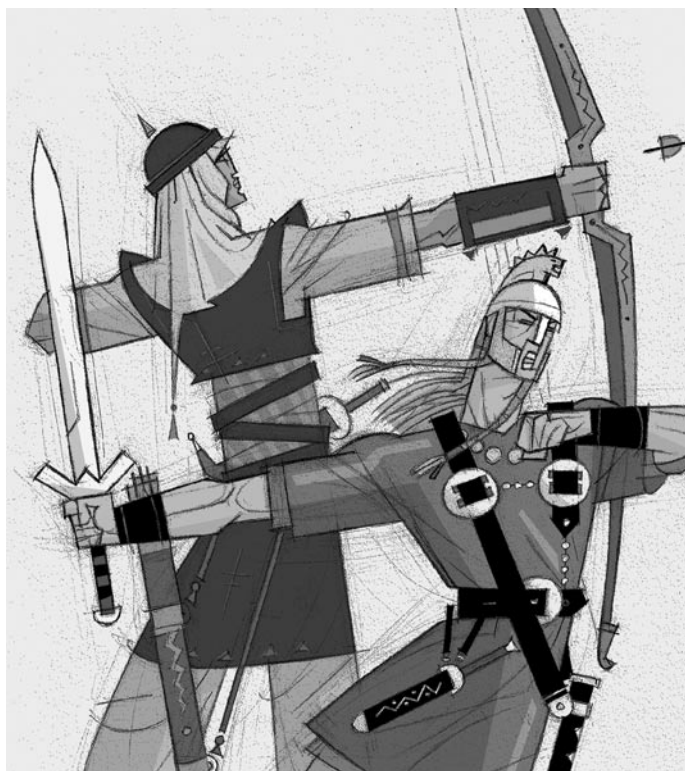

E L M I C A L E T G A L À C T I C

Propostes didàctiques

*Llegendes del Sol
i de la Lluna*

Elaborades per Emili Gascó

LLEGENDES DEL SOL I DE LA LLUNA

D E S C R I P C I Ó

Autor: Carles Cano

Il·lustracions: Paco Giménez

Edicions Bromera / Alzira, 2002

Col·lecció: EL MICALET GALÀCTIC, núm. 84

Format: 13 × 20,5 cm, 88 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: recomanat per a xiquetes i xiquets a partir de 12 anys.

En aquesta edat les llegendes adquireixen el to màgic de l'aventura i el descobriment de móns fantàstics. Una acció trepidant, elaborada amb seqüències concatenades, fa que el lector/a, a qui va dirigida l'obra, s'apropi de l'aventura amb el desig de desvetllar un desenllaç sempre emocionant. Les dues narracions porten el segell llegendari que barreja l'aparença històrica amb elements imaginatius d'una força sorprenent.

RESUMS ARGUMENTALS

L'origen del desert i l'origen de la terra Verda

Emparats en la immensitat del desert i, a recer d'un cel immens i estelat, un vell tuareg relata al nostre narrador una fantàstica història sobre l'origen del seu poble, del desert i la Via Làctia. Una altra història, també llegendària, es desenvoluparà en terres, en principi verdes, però després recobertes de blancor, fred i gèlides nits.

Dos braus guerrers: Agmar protagonista de la primera història, i Thorwald l'heroi de la segona, protagonitzaran dues

llegendes farcides d'una acció trepidant. En aquestes narracions trobem tot un munt de semblances en la trama argumental que possibilita la seua unió en un mateix volum.

Agmar, destre amb l'arc i Thorwald amb l'espasa, protagonitzaran una successió de fets narratius que contenen els ingredients necessaris per a captivar el lector, envoltant-lo del to mitològic i resplendent de la llegenda.

Agmar creuarà muntanyes i deserts. A cavall d'una carrossa marina, tirada per dofins, travessarà la mar. Llençat a l'aire per l'impuls dels cetacis, arribarà a una gran ciutat on viu la princesa que convertirà en la seua esposa després de superar tres proves. Thorwald, per la seua part, creuarà també la mar amb el seu *drakar* fins a descobrir noves terres per al seu poble. Amb l'espasa vencerà tots els entrebancs que se li presenten i, fins i tot, aconseguirà guanyar, en un duel desproporcionat, el gegant de la Terra Verda.

A la fi, el Sol i la Lluna jugaran un paper decisiu en la fundació i origen dels seus respectius territoris. Els dos personatges establiran les seues nissagues als països que, amb tant d'esforç han creat: el desert i les terres polars de Groenlàndia.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

El tema central de les dues obres, és, sense cap mena de dubte: l'aventura, l'acció. A més a més, estem davant de dues narracions que comparteixen semblances derivades dels protagonistes i de l'ambientació, motiu principal de les obres. L'autor aconsegueix despertar l'interés dels lectors a partir de la creació de dos ambients narratius diferents en l'espai, però, unitaris en la concepció de la finalitat que pretén: meravellar els lectors i lectores amb fets fantàstics derivats dels elements que integren i conformen les llegendes. Els entrebancs que s'han de superar són molts, però, els nostres protagonistes, sempre comptaran amb l'ajut sobrenatural o els poders oferts per l'arma meravellosa i potent o el déu protector.

L'autor empra un llenguatge senzill però, acurat i ric alhora. Amb un estil bell i polit, ens endinsa i ens enganxa a la lectura. Ens llança un ham ple d'emocions en el relat, i ens fa picar en la sorpresa que representa el desenllaç de cada acció. Cal destacar que la precisió lèxica està molt acurada i el registre gaudeix de formalitat i elegància.

En aquesta obra, Carles Cano ens fa reviure el món mitològic. Contar llegendes de manera tan destra ens apropa a una imaginació creadora, i ens desvincula de la realitat per assaborir la fantasia, per delectar-nos amb una successió de seqüències que ens faran trontollar per una acció desbordant. Amb *Les Llegendes del Sol i de la Lluna* assistim a temàtiques tan clàssiques en la narrativa oral com: la conquesta de l'amada després d'haver superat els entrebancs pertinents, o la defensa de l'honor com a valor llegendari. També es barregen temàtiques d'identitat cultural: el naixement d'un poble, la defensa de la llibertat, l'organització social d'una comunitat, la defensa de la identitat, etc.

El recull d'aquestes llegendes ens aporta una gran varietat de temes que, pel seu interès, poden dirigir el lector a reflexionar al voltant de:

- El valor de la interculturalitat com a fonament d'una societat de futur.
- Aprofundiment i coneixement d'altres ètnies i cultures.
- El valor de la constància com a eina d'aconseguir objectius predeterminats.
- La necessitat de valorar la convivència front a la violència, encara que s'haja de renunciar a certs privilegis socialment establerts.
- Analitzar i extreure l'ensenyament que hi ha en el gran llegat cultural dels avantpassats.
- Les actituds pel respecte a la natura i el tractament de l'educació ambiental i ecològica.
- Adquirir un coneixement més complet del món que ens envolta resseguint els camins que recorren els nostres protagonistes.

- Plantejar la necessitat de la imaginació com un aliment de la vida i la il·lusió en un futur ple d'esperança i felicitat.
- Aprendre a valorar i respectar els objectes que ens envolten i que conformen la nostra història personal.

L'AUTOR

Carles Cano va nèixer l'any 1957 a València. És un dels primers autors valencians que, en els inicis dels anys vuitanta, es dedicà a la literatura infantil. L'any 1983 publicà *Les aventures de Potaconill* i, a partir d'aleshores, no ha parat de publicar obres i, a hores d'ara, ha esdevingut un dels autors valencians més reconeguts tant dins com fora de les nostres fronteres lingüístiques, ja que ha estat molt traduït a altres llengües, sobretot al castellà. Ha rebut també el Premi Lazarillo de literatura infantil. Entre les obres que ha publicat podem destacar les següents: *Llegendes del sol i la lluna*, *Pericot Rodaire Voltamon*, *La fada pastissera*, *L'últim dels dracs*, *Contes rosegats*, *La gallina que pogué ser princesa*, *Història d'una recepta*, *Els viatges de Pericot*, *En què es diferencien el blanc i el negre?*, *Contes per a tot l'any*, *Capgirell l'illa gran*, *L'arbre de les fulles DIN A-4*, *No vull anar a l'escola*, *No vull menjar*, *No vull posar-me aquesta roba*, *No vull banyar-me*, *No vull dormir* i *La màquina dels contes*.

L'IL·LUSTRADOR

Paco Giménez Ortega va nèixer a València el 1954 i des que va il·lustrar el llibre de Carles Cano *Aventures de Potaconill* (1983) es convertí en un dels il·lustradors més importants del País Valencià. Fa dibuix publicitari, il·lustració d'històries i disseny gràfic. A més, ha fet exposicions a la biennal d'il·lustració de Bratislava i va obtenir el Premi Lazarillo del Ministeri de Cultura l'any 1988.

Entre els llibres que ha il·lustrat cal destacar els següents: Gasan i el lleopard (1984), Pericot Rodaire Voltamón (1985) i La fada pastissera (1986).

En Edicions Bromera, a més de Llegendes del Sol i la Lluna, ha il·lustrat *Dragomon, Sherlock Holmes i el constructor de Norwood, La vida del cèlebre emprerador Abraham Tonelli, Un pintor molt guai i La màquina dels contes.*

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS

L'acte de llegir consisteix en la *complicitat* que els lectors estableixen amb les històries. És la intimitat amb la fantasia, són els somnis fets realitat virtual. Per a fer llegir els xiquets i xiquetes se'ls ha de proporcionar un espai mental capaç de jugar amb eixa complicitat. Quan una narració es posa a caminar pels ulls dels xiquets i xiquetes, el seu voltant s'ha de transformar, ha de participar de les inquietuds i desitjos dels personatges, s'ha de sentir atret pels seus herois imaginaris, ha de notar-se incorporat a l'espai de la història i ser-ne protagonista. Aconseguir aquestes premisses no és tasca fàcil. La feina d'incorporar nous lectors al món de la literatura és una assignatura força complexa que requereix estratègies variades i atractives. Els lectors forçats no quallen, ben al contrari, potser siguen els enemics més grans que tinguen els llibres. L'eficàcia lectora resta en mans d'un ambient familiar propici, (exemple que no sovinteja massa) o bé en l'habilitat que els educadors tenen en aplicar la metodologia adient i les estratègies didàctiques que porten l'alumnat a participar en la narració, a encabir-se fent-se un lloc en l'escena de la història, en definitiva, a propiciar la *complicitat* dels futurs lectors.

Carles Cano ha sabut bastir en *Llegendes del Sol i de la Lluna* un món a la mesura de l'aventurer que sempre n'és l'alumnat. Estem davant el creador quotidiana d'històries, el mestre capaç de despertar il·lusions en l'alumnat, d'embolcallar diàriament

la classe amb una nova fantasia, de despertar en els xiquets i xiquetes que l'envolten la il·lusió per escoltar històries –la seua feina de contacontes així ho demostra–, esbrinar glops de felicitat, dibuixar somriures, alimentar creacions, forjar personatges i despertar *complicitats*.

Per tal de seguir la línia argumental plantejada fóra interessant entrar en un joc de complicitats que propicien el fet lector:

–En primer lloc plantejar a l'alumnat la possibilitat de contar una llegenda pròxima, d'aquelles que sovint es conten a cada poble o ciutat. A bon segur que la idea serà rebuda amb satisfacció per l'alumnat.

–Tot seguit s'haurà de mostrar una sèrie de dubtes sobre quina llegenda contar, de manera que es produisca un cert desconcert a l'aula.

–Davant els dubtes sorgits i les discrepàncies observades (que a bon segur n'apareixeran), proposarem llegir un llibre que parle, precisament, de llegendes.

–Aquesta estratègia ens permetrà, motivar la presentació de l'obra i anunciar-ne el contingut.

La complicitat que estem tractant d'establir pot seguir amb una altra motivació sempre productiva, consistent en anunciar un fragment d'alguna de les narracions per a despertar la curiositat dels xiquets i xiquetes. En acabant, llençar el dubte sobre quina de les llegendes podríem llegir en primer lloc. Tot depenent de l'èmfasi i el misteri que hàgem procurat per a insinuar-les, de bell nou sorgiran les discrepàncies entre l'auditori, i per tant, estarem motivant i portant al nostre terreny la partida. Si més no, estarem cercant còmplices en l'aventura.

Podem acabar amb la proposta de llegir el llibre. Segur que serà acollida amb satisfacció. Caldrà afegir que no ens limitarem a llegir-lo, sinó que, a més a més, farem jocs i treballs paral·lels a la lectura per conèixer millor les llegendes i els personatges. També els podem anticipar que, si la cosa marxa bé, potser, l'autor del llibre ens faça una visita per a contar-nos alguna llegenda nova que estiga rondinant.

Suggeriments n'hi a cabassos, però, per damunt de tot, procureu fer-vos còmplices de l'audiència. Aconseguir que l'alumnat participe activament en la formació del seu hàbit lector ha de ser una de les nostres finalitats.

---

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA: .....

AUTOR: .....

IL·LUSTRADOR: .....

EDITORIAL: .....

COL·LECCIÓ: ..... NÚM: .....

1. Escriu el nom del personatge principal de cada una de les llegendes.

a) *L'origen del desert*: .....

b) *L'espasa de Thor*: .....

2. El títol de l'obra és: *Llegendes del Sol i de la Lluna*. Perquè creus que l'autor ha posat aquest títol al llibre?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Explica per què del títol de cada llegenda:

a) *L'origen del desert*: .....

.....

.....

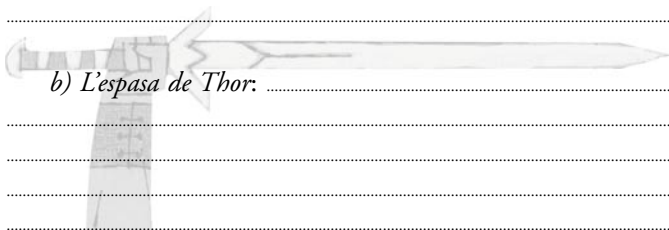
.....

b) *L'espasa de Thor*: .....

.....

.....

.....

4. En les dues narracions es plantegen fets fantàstics propis de les llegendes, és a dir, accions impossibles de realitzar pels éssers humans. Escriu tres fets d'aquests, corresponents a cada una de les narracions:

a) *L'origen del desert*: .....

.....
.....
.....

b) *L'espasa de Thor*: .....

.....
.....
.....

B) ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

1. L'estructura

1.1. L'autor ha organitzat l'obra en forma de recull. En aquest cas ha agrupat dues llegendes en un sol volum. Cada narració, per separat, té la seua estructura pròpia. Diem que una narració té estructura lineal quan els fets que s'esdevenen estan presentats d'una manera ordenada, seguint un fil argumental continuat i lògic, és a dir, adequant-se a l'esquema tradicional de: **introducció, nus i desenllaç**.

Analitza l'estructura de la llegenda: *L'origen del desert*. Completa la graella següent anotant-hi el fragment i la pàgina on tu creus que, comença i acaba cada una de les parts de la seua estructura.

	Des de... pàg.	Fins a... pàg.
Introducció	....	....
Nus	....	....
Desenllaç	....	....

1.2. Escriu un resum breu del desenllaç de la llegenda anterior:

.....
 .....
 .....
 .....

1.3. Fes-ne els canvis que estimes oportuns i inventa't un desenllaç per a cada una de les llegendes de l'obra.

a) .....
 .....
 .....
 .....

b) .....
 .....
 .....
 .....

2. L'estil

2.1. L'estil literari és la manera com l'autor o autora d'un llibre usa el llenguatge i expressa els seus pensaments en la narració.

Els narradors de llegendes ens fan viatjar per territoris exòtics i llocs perduts als confins del món. És per això que han de tirar mà de les **descripcions** per a fer-nos veure, amb paraules, els paisatges; donar-nos a conèixer els personatges mitològics i presentar-nos les feres i monstres que apareixeran en les aventures.

Escriu la descripció d'un lloc que aparega en cada una de les llegendes:

Descripció de: _____

.....

.....

.....

.....

.....

Descripció de: _____

.....

.....

.....

.....

.....

2.2. Quan la descripció fa referència a les persones diem que es tracta d'un **retrat**. La descripció és un recurs que fa servir, sobretot, adjectius i comparacions.

Llig aquesta descripció de la princesa Amira i comprovaràs l'ús d'aquests recursos lingüístics:

*«Agmar s'havia quedat bocabadat mirant aquella princesa **blanca, esmorteïda**, amb els cabells **llargs i daurats** esbullats pels llençols tan **blancs com ella** (comparació)».*

Escriu la descripció dels herois de les llegendes:

Descripció d'Agmar: .....

.....

.....

.....

Descripció de Thorwald: .....

.....

.....

.....

2.3. Les comparacions també són abundants en les històries del llibre. Per exemple a la pàgina 27 i a la pàgina 53 trobem les comparacions següents:

*«... es tractava d'una perla llegendària, **com** un puny de grossa».*

*«Un silenci tan aclaparador **com** la tempesta»*

Busca tres comparacions en cada una de les llegendes d'Agmar i Thorwald:

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

4.4. Què predomina en les dues llegendes que acabes de llegir: la narració, la descripció o els diàlegs?

.....
.....
.....
.....

5. *El narrador*

Quan llegim una història solem identificar el narrador amb l'autor del llibre. El narrador és la persona que conta la història des del llibre, no qui l'escriu. Si el narrador és un personatge conegut o desconegut, però no és cap personatge de la història, encara que ho sap tot sobre l'acció, els personatges, els esdeveniments, l'ambientació, etc., ens narrarà la història en *tercera persona*. Si el narrador és el protagonista de la història o algun dels seus personatges, ho farà en *primera persona*.

5.4. En quina persona estan narrades les dues històries?

.....
.....

5.5. Qui és el narrador de *L'origen del desert*?

.....

5.6. Qui és el narrador de *L'espasa de Thor*?

.....

5.7. Escriu un fragment de cada història on s'identifique el narrador per la persona verbal que fa servir.

• .....
.....
.....
• .....
.....
.....

C) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Agmar, el protagonista de la primera llegenda, fa un viatge fantàstic seguint la fletxa del seu arc per tal de descobrir l'ama dels cabells. Escriu les diferents etapes del recorregut:

Etapes	Llocs
1a etapa	El cim d'una muntanya era i negra
2a etapa	Mar calmós d'arena rogenca
3a etapa	.....
4a etapa	.....
5a etapa	.....
6a etapa	.....

2. També Thorwald es veu obligat a realitzar un llarg viatge amb la tripulació del seu *drakar*. Completa la graella del seu recorregut.

Etapes	Llocs
1a etapa	Es dirigiren cap al llit del sol, on dorm a les nits.
2a etapa	.....
3a etapa	.....
4a etapa	.....
5a etapa	.....

3. Localitza en un atlas les terres per on es desenvolupen les històries de les dues llegendes. Reprodueix els mapes i pinta'ls de color.

6. Escriu les semblances i diferències que hi ha entre els dos protagonistes de les llegendes:

Semblances	Diferències

7. Una característica comuna a totes les llegendes és la superació, per part del protagonista, d'una sèrie de proves que demostrin el seu enginy i la seua força. També apareix algun tipus de talismà, instrument o arma que el fa invencible front als enemics. Per últim, cal dir que les llegendes han de comptar amb algun personatge fantàstic i irreal que a bon segur s'haurà d'enfrontar amb el protagonista.

Identifica cada un d'aquests elements en cada una de les llegendes:

	<i>L'origen del desert</i>	<i>L'espasa de Thor</i>
Proves a superar		
Arma de cada personatge		
Talismà que li dóna poder		
Personatge fantàstic amb el que s'ha d'enfrontar		